

§. XX. Quemadmodum vero genuinus iste, ac obuius litteræ sensus spectato auctoris scopo, atque contextu omnino convenientissimus est: ita non erat, cur ob alium latentem, quem fors littera repugnante Censor eruisse sibi visus est, publicam Anonymus noster reprehensionem referret. Profecto enim sicubi de orthodoxia, aut doctrinæ sensu alicujus scriptoris alias probatissimi quæstio suboritur, æquitas postulat promptiores nos esse debere ad eum absolvendum, ac excusandum saltem, si modo littera ipsa aperte non respuit, uti heic certe non respuit, sensum insontem. Hæc æquitatis lex, uti apud probos omnes interpretes communi usu recepta est, atque firmata: ita illa non est, cujus observantiam Ictum nostrum nunc demum flagitare necesse sit. Istud tamen ceteroqui rogandus, ne, quod supra cavendum lectorem monebat S. Hilarius, ne, inquam, deinceps cogat id videri dictis contineri, quod ante lectionem totius libri præsumpserit intelligendum.

CAPUT III.

Ab inconsulta erroris censura vindicatur Ascetæ doctrina de hominis impotentia vitandi peccata, ex hujus cum dogmate catholico a præcipuis Ecclesiæ Patribus, & doctoribus tradito, & in Synodo Tridentina definito analogia ac conformitate. Ob defectum sufficientis ad hanc analogiam attentionis excusandus catholici Icti inconsultus error.

§. XXI. **H**is itaque minoris momenti accusationibus prævie explosis, ac solide, ut quidem nobis videtur, refuta-

futatis; ad vindicandam porro ab irrogata *erroris* infamia Anonymi nostri orthodoxiam jam accingimur. Hanc igitur advocacionis spartam subituri, accusationem Cl. Jcti prius audiamus. Est vero hæc confectarium lemmatis Positione VII. inter *Rudimentales ex jure naturali* his verbis contexti:

„ Posita existentia legis naturæ humanæ, vilegis
 „ naturæ universæ poni debent vires naturales cognos-
 „ cendæ, ac adimplendæ obligationis naturalis; *ipsum*
 „ itaque *Fus naturæ inficiantur*, qui naturæ humanæ vi-
 „ res naturales negant juri naturali servando sufficientes.
 „ Negant autem omnes, *qui contra essentialem rerum or-*
 „ *dinem asserunt*, hominem legem Dei servare, & sine
 „ peccato vivere non posse. “ *) Inde porro confecta-
 neum facit:

Tædio vitæ præsentis, aberravit Asceta meus.
Quamdiu, inquit, hoc fragile corpus gerimus, sine
peccato esse non possumus. Anonym. de Imit.
 Christi Lib. 1. Cap. 22. §. 5.

§. XXII. Dissimulato heic interim Positionis lem-
 mate, de quo peculiaris nobis erit differendi locus, ubi
 huic oppositam Ecclesiæ doctrinam adversus Jcti cen-
 suras

*) Contendit igitur Theseos auctor: ad totius juris natura-
 lis observantiam sufficere naturales naturæ humanæ vires,
 consequenter per easdem vires totam Dei legem servari,
 vitamque humanam (etiam in præsentî naturæ corruptæ sta-
 tu prout per subjectam in Anonymum censuram clare in-
 nuït) ab omni peccato immunem transigi posse. Hæc enim
 propositionum *universalitatem* principium ipsum exigit,
 ex quo eas deduxerat, ait enim: *vi legis natura universæ*
poni debent vires cognoscendæ, & adimplendæ obligatio-
nis naturalis; hæc autem omni legi naturali propriam
 esse per se manifestum est. Quid? quod propositio in-
 definita, universali æquipolleat.

furas ibidem expressas data opera vindicaverimus; nunc solum ad theologica discussionis trutinam expendenda venit Ascetæ nostri enunciatio, & quam inmerito, quamque prorsus inconsulto, nedum temere *erroris* postuletur, demonstrandum. Imprimis igitur ut huic Ascetæ Propositioni: *quam diu hoc fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus*: ut, inquam, huic assertioni sua constet veritas, nec nisi temere eam erroris postulari posse convincamur; satis esse reor, si demonstraverimus, negari sine nota temeritatis a viro catholico non posse: *dari quoddam peccatorum genus, quod nemo hominum, & si etiam justus sit, effugere ac devitare possit, quamdiu hoc fragile corpus gerit*; prout vel nuda terminorum consideratio id per semet manifestum facit: atqui vero reipsa nihil isto videtur demonstratu facilius. Enimvero temeritate non caret apud catholicos quidpiam eorum abnuere, quod in materia dogmatica SS. Patres, & Ecclesiæ doctores unanimi consensu constanter affirmant: sed vero dari tale aliquod peccatorum genus, quod sine temeritatis nota negari non posse diximus, iidem SS. Patres, ac cumprimis Ecclesiæ Doctores verbis saltem *formaliter æquivalentibus* reapse unanimiter affirmant: est enim hæc eorum definitiva nullo repugnante sententia: *esse peccata, quæ a justis vitari nequeant: vitam justorum, quamdiu carnem portant, sine crimine, non tamen sine peccato saltem leviori, seu veniali esse posse.* Ac proinde &c.

Viderit ergo catholicus Jctus, qua ratione censuram, quæ isthic sponte se offert, effugiat, dum Ascetæ sui doctrinam a SS. Ecclesiæ Patribus terminis formaliter æquivalentibus expressam publice *erroris* damnat.

§. XXIII. Sed ne qua de vera SS. Patrum mente dubitandi causa supersit, illorum jam de hoc argumento

mento testimonia audire paulisper lubeat. Proferemus autem eas solum quatuor Ecclesiæ Doctorum, Patrumque sententias, quæ brevitate non minus, quam perspicuitate ceteris adeo præstant, ut absque ullius commentarii ope earum sensum assequi facili quisque negotio possit. Ex his ætate prior nobis audiendus est S. Hieronymus, qui in Jeremiæ Cap. 17. commentans tacito nomine Pelagium perstringit, quod confinxerit, *posse hominem sine peccato esse, si velit*, id quod etiam latius refellit in Dialogo contra Pelagium, atque demum alibi contra Pelagianos ita statuit: *Quam diu ille finis adveniat -- necesse est, nos subjacere peccato.* a) S. Ambrosius quamvis Lib. I. in Lucam, eos, qui dicerent, hominem sine peccato frequentius esse non posse, damnasset; postea tamen, interprete S. Augustino, b) suam sententiam minutius discutiendo correxit: nam in Isaiam commentans aperte fatetur: *neminem in hoc mundo esse posse sine peccato* c). S. Augustinus huic suo in fide Magistro consentiens, non minus perspicue sua hac de re sensa exprimit, ait enim: *vita justorum esse potest sine crimine, sed non sine peccato*: d) item alibi: *non potest homo, quamdiu carnem portat, non habere leviora peccata* e). Denique S. Gregorius Mag. disserte pluribus locis idem affirmans ait: *sciendum est, quod sunt peccata, que a justis vitari non possunt*: f) *in hac vita multi sine crimine, nullus vero esse sine peccatis valet*: g) *humana vita sine culpa transigi nequaquam potest.* h) Quare merito S. Augustinus tres inter doctrinæ articulos

- a) Lib. 2. contra Pelagianos. b) Lib. de gratia Christi Cap. 48 & 49. c) Hunc Commentarium Ambrosii, quem S. Augustinus pluribus aliis locis citat, & cujus etiam ipse S. Ambrosius Lib. 2. in Lucam Num. 56. ad Cap. 2. v. 19. meminit, non amplius exstare notant PP. Mauriani. d) Enchir. 64. e) Tract. I. in Joan. f) Lib. 18. Moral. Cap. 5. g) Lib. 21. Moral. Cap. 9. h) Homil. 17. in Evangl.

los, quos maxime adversus Pelagianos defendit Ecclesia, hunc secundo loco commemorat: *In quantacunque justitia, sine qualibuscunque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere a)*, nempe defectu potentiae moralis cum effectu conjunctae.

§. XXIV. His porro praecipuis Ecclesiae Luminaribus adjungendus demum S. Thomas, qui etsi non Patris, Ecclesiae tamen Doctoris praerogativam omnium novissimus indeptus est: is quippe non solum uti in ceteris, ita & in hoc doctrinae capite antesignanis suis Collegis consentanea tradit, sed & hujus doctrinae rationem convenientem profert, dum de homine *per gratiam sanctificantem reparato* ita docet: *in quo quidem statu -- non potest homo abstinere ab omni peccato veniali propter corruptionem inferioris appetitus sensualitatis, cujus motus singulos quidem ratio reprimere potest, & ex hoc habent rationem peccati, & voluntarii, non autem omnes: quia dum uni resistere nititur, fortassis alius insurgit, & quia ratio non potest esse semper pervigil.* b) Et hanc fere rationem olim etiam S. Hieronymus contra Pelagium attulit; quum enim dixisset: *quam diu ille finis adveniat -- necesse esse nos subjacere peccato*: mox Pelagii ad naturam hominis conditi id referentis calumniam retundens ait, hanc necessitatem evenire: *non naturae & conditionis, ut tu calumniaris, vitio; sed fragilitate, & commutatione voluntatis humanae, quae per momenta variatur.* c)

§. XXV. Quum igitur SS. Patrum praecipui in illo, quem diximus, doctrinae articulo, nemine contradicente mire consentiant, eandem vero doctrinam laudata Anonymi propositio secundum obvium ac natu-

a) Lib. de dono persever. Cap. 2.

b) I. 2. Quaest. 109. art. 8. c) Cit. Lib. 2. contra Pelagianos.

turalem sensum intellecta iisdem fere verbis omnino exprimat; quis amabo sibi de Cl. Censore persuadeat, eum adeo adhuc morosum, aut illiberalem, nedum temerarium futurum, ut hos insignissimos Ecclesiæ Viros juxta proprium præjudicatæ opinionis modulum eadem, qua Ascetam suum, censuræ metiri decempeda velit? aut tantum ne eruditionis sibi arrogabit, ut, quod S. Pacianus jure improbat, *suam auctoritatem Patre potius sequantur? num ergo emendanda Sanctorum cedit antiquitas, & jam putrescentia vitis tempora canos apostolicæ antiquitatis eradent a)*? Quod si vero sano rectoque ista sensu eos scripsisse, uti oportet, fateatur; eandem etiã nos ob verborum analogiam erga Ascetam nostrum æquitatem, per alibi jam commendatam æquitatis in interpretando observandæ regulam (§. XI. & XX.) a Cl. Jcto jure optimo postulabimus. Interim heic admodum cum S. Bernardo mirari subit: *si novus iste novarum inventor assertionum, & assertor inventionum invenire in hoc rationem potuerit, quæ SS. Patres latuerit. b)*

§. XXVI. Atque hinc porro patet Censorem Cl. in eas demum redactum esse angustias, ut aut cum agnitione propriæ in doctrina Patrum inscitæ inflictæ erroris censura Ascetam suum absolvere, suisque consequenter renunciare principiis necessario debeat: aut certe, si animo in his obfirmato suam nihilominus defendere censuram perfractæ velit; tum hocipso laudatos Ecclesiæ Patres atque Doctores sanctissimos, non sine manifesta extremæ temeritatis nota, pari erroris infamia multare teneatur. Quam sit autem istud a viri probe catholici dignitate nedum religione alienum? dispici facile poterit ex iis, quæ jam alias circa hoc argu-

a) Epist. I. ad Sempron., b) Epist. 77. ad Hugon.

argumentum Doctiss. *Petavius* opportune animadvertit, cui tantæ Patrum consensus visus auctoritatis fuit, ut palam profiteri non dubitaverit: „ Neque probo, & „ catholico dignum Theologo (aut jurisconsulto) vi- „ detur, prodere antiquitatis partes, si minus adver- „ santium impetum sustinere possit: cum quidvis per- „ peti satius sit, ac vel incertam in eo dissolvendo, „ quod contra ponitur, fateri suam, quam ab illius „ auctoritate ultro & consentem recedere. Est enim „ e catholice sentiendi, loquendique regulis hæc una, „ quam sacrosancta Concilia, & Ecclesiæ p. idem totius „ Decreta fixerunt, in quibus sæpe ita p. ositentur: nolle „ se præter ea, quæ communiter antiqui Patres judi- „ carunt, de propositis quæstionibus ac fidei rebus „ exponere. “ a) An quæso minoris in Antiquitatem observantiæ esse liceat catholico Jcto, quam Theologo cuique catholico?

§. XXVII. Ad magis confirmandum doctissimi hujus Theologi de Patrum auctoritate iudicium proderit quoque ea istuc transcribere, quæ jam olim *Vincentius Lirinensis* in præclaro suo adversus hæreses Commonitorio opportune his verbis commouit: *Necesse est omnibus catholicis, qui sese Ecclesiæ legitimos filios probare student, ut SS. Patrum fidei inhæreant, adglutinentur, immoriantur; profanas vero novitates detestentur, horrescant, persequantur. Concilio enim Ephesino divinitus placuit, nihil aliud posteris credendum decernere, nisi quod sacra sibi consentiens SS. Patrum tenuisset auctoritas. Quam ob rem idem recte concludit: Antiqua SS. Patrum consensus - - - in fidei regula nobis certo est sequenda, atque in his præcipue quæstionibus, quibus catholici dogmatis fundamenta nituntur. Atqui vero, ut jam supra (§. X.) ex S. Au-*

a) Lib. VI. Cap. 4. §. 9,

Augustino vidimus, quæstiones illæ: *quid natura ex Adamo contracta possit? quid gratia per Christum operetur in nobis? totius fidei christianæ fundamenta sunt.* In his ergo quæstionibus ab antiqua SS. Patrum consensione Viro catholico neutiquam recedendum, sed quod hac in re eorum firmaverit auctoritas religiosissime observandum esse, haud puto, abnuet catholicus Jurisconsultus Juris Pontificii probe gnarus; nisi fors nullam rationem habendam putaverit Hormisdæ P. Canonis provide monentis: *Prima salus est, rectæ fidei regulam custodire, & a constitutis Patrum nullatenus deviare a)*; aut nisi plane nihil deferendum duxerit auctoritati Decretalis Gregorii XI. juxta quam contra sapientis præceptum: *Prudentiæ suæ innititur, qui ea, quæ sibi agenda vel dicenda videntur, Patrum decretis præponit b)*, aut nisi demum flocci habendam censuerit glossam ord. secundum quam: *Sapiens est apud semetipsum: qui in illis, quæ ex Patrum magisterio potuit recte cognoscere, sese præ ceteris quasi doctior extollit c).*

§. XXVIII. Sed quod catholici Censoris nostri causam heic multo deteriorem facit, istud demum procul dubio est, quod illa sua in Anonymum censura severitate non SS. Patrum modo; sed & dogmatico universalis Ecclesiæ judicio definitam in Synodo Tridentina doctrinam improvide adoriatur, peculiari Canone his verbis formaliter æquivalentibus expressam: *Si quis*

- a) In C. 9. XXV. qu. 1. b) Collect. Decret. Gregorii XI. Pp. Lib. I. Tit. II. Cap. 5. c) Hæc sententia continenter adjicitur proxime præcedenti ab auctore Commentariorum in *Proverb. & Parabolas*, quæ S. Hieronymi nomine vulgo circumferuntur, quæ autem potius Bedæ, vel Philippo presbytero tribuenda existimant Viri eruditi. Vid. Calim, Oudin, Ell. Dupin. Guil. Cave.

quis hominem semel justificatum dixerit - - - posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali privilegio, quemadmodum de beata Virgine tenet Ecclesia: anathema sit a). Nemo non videt dogmatis hoc canone definiti summam hanc esse: hominem, quoad vivit, sive peccatorem, sive justificatum, etiam prædestinatum, omnia vitare peccata, seu sine peccato esse non posse. Sed neque minus evidens est, huic assertioni formaliter æquipollere illam Anonymi: *quandiu hoc fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus*; utrobique enim ut consideranti sub aspectum, tactumque cadit, res eadem verbis solo duntaxat expressionis modo diversis, sed idem plane significantibus effertur. *) Quare si de
Cl.

a) Sess. 6. can. 23.

*) Ex hujus Canonis tenore colligitur: non sufficere statum justitiæ, ut homo justificatus toto vitæ tempore peccata omnia, adeoque & mortalia per gratias ordinarias, seu, ut scholæ vocant, sufficientes, multoque minus per solas naturæ vires, potentia nempe *moralium* cum effectu conjuncta vitare possit: Patet istud ex Canone immediate præcedenti, quo definitur: *Justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare non posse*, consequenter nec omnia peccata mortalia vitare: siquidem non aliter, quam lethaliter peccando accepta deperditur justitia. Eundem sensum etiam præsentis Canonis contextus satis innuit per verba *etiam venialia*: nam particula *etiam* istic redundaret, si, dum hominem justificatum *in tota vita* omnia peccata vitare non posse definitur, de solis peccatis venialibus intelligi Synodus voluisset. Sensus ergo laudati Canonis est: hominem justum cum ordinariis gratiæ auxiliis, non posse *in tota vita* vitare omnia peccata sive mortalia, sive venialia; sed ad mortalia toto vitæ tempore vitanda opus esse *efficaci perseverantiæ* dono electorum, seu prædestinatorum proprio; ad vitanda autem *venialia* in justis etiam prædestinatis requiri præterea auxilium *extraordinarium*, nemini hæcenus, unicam si excipias B. Virginem, sine speciali privilegio concessum, aut facile con-

Cl. Cenforis sententia *erroris* damnandus est Asceta suus, ab eadem consequenter *erroris* censura absolvi Tridentina Synodus apud tribunal suum omnino non poterit.

§. XXIX. Quoniam igitur de veritate catholici dogmatis vel minimum ambigere a viri probe catholici religione alienum est, imo, si scienter, dediraque opera id fiat, animum prodit plane hæreticum: inde, credo, jam sponte agnoscet vir clarissimus, eam sibi tandem impositam necessitatem, ut si recte sibi constare, & anathemati Tridentino suum subducere caput velit, suæ pariter in Anonymum censuræ palinodiam canere, nec nisi solo animi ad fidei analogiam non advertentis obtentu suam excusare allucinationem propriis licet ingratis necessario debeat, atque demum ingenue fateri verissimam esse, utpote definito Ecclesiæ dogmatis prorsus consonam, hanc Ascetæ nostri doctrinam: *quandiu hoc fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus.*

§. XXX. Neque vero excusandæ tam manifestæ aberrationi quidquam profuerit ad diversos utriusque sensus recurrisse; tanquam si alio sensu S nodus, alio Anonymus: *hominem quoad vivit, sine peccato esse non posse, docuisset.* Quum enim utriusque assertio terminis formaliter, quoad sensum æquipollentibus, minimeque ambignis expressa, (§. XXVIII.) non nisi unum eundemque nativum ac obvium reddere sensum possit: nequit profecto salva prioris orthodoxia, erroris altera damnari, nisi illi sequiorem, deterioremq; sensum littera repugnante per vim attribuere malis. At ubi littera sensum deteriore, imo erroneum aperte respuit;

C

hunc,

concedendum. Patet igitur ad omnes omnino pertinere verissimum illud Ascetæ dictum: *quandiu hoc fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus.*

hunc, innocente, proprio, ac obvio alte dissimulato, Auctori palam tribuere, affingere, hoc, inquam, animi minime ingenui, malique viri character est. Qui cum ingenue Cl. Censoris indoli prorsus non congruat, alia proin excusationis via quaerenda est; ne is secus apertis oculis, animoque deliberato Ecclesiae doctrinam deseruisse videri possit; siquidem ad Tridentini Canonis ignorantiam errorem conjicere catholico Juris utriusque perito aequè probrosum foret; quamquam ceteroqui nemo sit, qui scire omnia, nullius oblivisci, & nunquam errare in aliquo sibi tribuat.

§. XXXI. Quam ob rem aequitati congruere visum nobis est Censoris errorem, alioqui minime excusandum, ita saltem extenuare, ut non quidem ex supina Tridentini Canonis ignorantia, sed magis ex quadam animi quasi aliud agentis, atque adeo ad dogmaticam universalis Synodi definitionem, ut sumus homines, non advertentis oscitatione, definito Ecclesiae dogmati per latus Anonymi teterrimum erroris stigma inconstulte quidem, sed haud perversa voluntate, aut animo in obsequium fidei & Ecclesiae imparato, nec consequenter dedita opera inuisse censendus sit: quippe qui stabilitis a se Principiis nimio opere intentus, & fors plus justo confusus, malas doctrinae suae consecutiones haud satis cogitatione praeeperit. *) Optamus ergo, ut agni-

*) Sequimur hac in parte celeberrimi *Muratorii* consilium, is enim in laudato opere *de Ingeniorum moderatione in religionis negotio*. Lib. 2. Cap. 13. ubi a Capite 7mo *civilem religionis seu haereticorum, ac sectariorum tolerantiam adversus Pheroponum* fuisse resutat; is, inquam, quum monuisset errare etiam homines posse in ipsam Christi & Ecclesiae doctrinam; mox ita prosequitur: „quod quum accidit, considerandum est; num ex ignorantia, & incuria, an vero ex perversa voluntate, de-

agnito tandem errore suo cum S. Augustino ingenue confiteatur: *seductus inani Philosophia, volui humana ratione intelligere, quod pia mens vivacitate fidei nititur apprehendere.*

C 2

CA-

ditaque opera se conjecerint in errorem sibi certe perniciosum. Si apertis oculis a Dogmate catholico discessum est, nemo neget; quin hujusmodi crimen castigatione, gravique reprehensione sit cum primis dignum - - atsi ignorantia & incuria errantes fecit; - - tum quicumque errat, animo interim verae fidei, & Ecclesiae catholicae conjunctissimo, falsa dogmata non amplexurus, non propugnaturus; si ea sciret averfa a schola Christi, & a disciplina, ac mente Ecclesiae, & ut scit, ea illico execrans: cur rigide excipiendus apud homines, quum nullo apud Deum crimine idcirco is teneatur, nisi de dogmatibus iis praecipuis sit res; quae nescire suapte natura peccatum est; & nescire Christianus homo non debet? Exploranda igitur sedulo est errantium voluntas. Quod si promptus in obsequium fidei, & Ecclesiae illorum animus deprehenditur; vel dum errant, edocendi sunt sententiam, monendi, ut a sermonibus, (vel scriptionibus) abstineant gravissimarum rerum, dum sibi majorem prius non compararint eruditionem theologicam; & excusanda facile ingenii infirmitas, aut ignorantiae (sed in Censore nostro solius potius *inadvertentiae*) inconsultus error."